

Historien til Nygruva

Nygruva er en av de eldste gruvene i Folldal. Den kom allerede i drift rundt 1780.

Da ble den kalt Grev Moltkes gruve. Det var godt å ha folk med penger i bakhånd når ei gruve skulle startes, og derfor var det vanlig å "skaffe" faddere til gruvene.

Gruva ble drevet i korte perioder fram gjennom historia. I perioden 1919- 1922 ble den gamle sjakta drevet ned mot etg. 2. Det ble i denne perioden også tatt ut noe malm fra fylltrosser som lå nær inn til sjakta. Så ble det igjen stillstand i gruva.

Høsten 1939 begynte de å arbeide med planer om å tømme gruva, som da sto full av vann.

Dette arbeidet kom i gang sommeren 1940. Dette tok sin tid, for da begynte også krigen, men i 1941 var taubana bygd opp igjen, og drifta kunne ta til.

Gruva fikk da navnet NYGRUVA.

Fra 1941 ble den gamle sjakta drevet ned til etg.3. Det viste seg at det var langt inn til malmen, og det ble besluttet å drive ny sjakt. De drev da fra etg.1 og opp til dagen og fra etg.3 opp til etg.1. Det var ingen heis i disse nye sjaktene, så steinen måtte skrapes ned, kjøres fram og fraktes opp i gammelsjakta. Etter hvert ble malmen ført opp gjennom den nye sjakta. Deretter ble malmen fraktet ut til taubana med hester. Spor etter denne transporten vises enda i terrenget oppe på det mellomste platået.

Dette var et arbeid som knapt noen i dag kan forestille seg, med dårlig utstyr som stadig trengte reparasjon, og hektisk aktivitet for å holde "hjulene" i gang. På denne tida var det 70-80 mann i arbeid ved gruva.

Like etter krigen bodde det ni familier her. Under hele krigen var det ukependlere som bodde på Nygruva. Mange var også dagpendlere. De tok seg fram på dårlige sykler om sommeren, og ski i allslags vær om vinteren. Det fortelles at en vinterdag var det – 52 grader på Rismoen. Også denne dagen kom det to menn på ski opp lia!

Reidar Neby var den første som begynte på skolen av ungene som bodde her. Han sykla nedover Nygruvlia på en gammel sykkel uten brems. Det var nok tøffe tak for en 7-åring i mørke høstmorgener og kvelder. Når vinteren kom, var det bare å ta skiene fatt.

Varer både til drifta og de som bodde her ble til å begynne med fraktet med hest, men etter hvert ble det bilveg og bussforbindelse med bygda. Det var ikke innlagt vann i brakkene, så vaskefat og varmtvannskjele på ovnen var eneste mulighet for å få av seg gruvelorten. En mann var ansatt til å kjøre vann med hest og slede fra brønnen oppe ved gruva. Det bodde 12 mann i hver av brakkene. De hadde en stor komfyr som eneste oppvarming og mulighet for matlaging. Vaskefatene sto på rad og rekke på et langt bord, lompen hang langs den ene veggen, og nyklærne på den andre. Det ble innlagt vann og bygd dusjanlegg mot slutten av perioden. Det fortelles at folket da syntes de var kommet til paradiset. Tenk å kunne ta seg en varm dusj etter endt arbeidsøkt! Det var heller ikke mange som hadde det i heimene på den tida. Fritida ble brukt til kortspill og soving.

Det ble tatt ut ca 220 000 tonn malm fra gruva! Drifta ble stanset på grunn av for lite drivverdig malm i 1952.

Fortalt av Mathias Vollan.